

دولت ترامپ علی رغم ادعای «استقلال انرژی» تلاش می کند در غرب آسیا جنگی شکل نگیرد تا اقتصاد آمریکا آسیب نبیند

بلوف نفتی

ونه تاسیسات پالایشگاهی آن، ۱۲۰ میلیارد دلار سرمایه گذاری صورت گرفته است. برای نگهداری تولیدسالانه یک میلیون بشکه نفت، باید سالانه ۲۵۰۰ حلقه چاه جدید حفر کرد. درحالی که برای تولید همین میزان نفت در عراق به ۶۰ تا ۱۰۰ حلقه چاه نیاز است. نیاز ۱۰ برابری نفت شیل به حفر چاه، یک نمونه از هزینه های بالای تولید این نوع نفت است.

۲- افت شدید تولید نفت شیل: چاه های نفت شیل در هر سال با افت شدید تولید مواجه می شوند. تولید نفت شیل در سال اول ۶۵ درصد کاهش، در سال دوم ۲۵ درصد کاهش و در سال سوم ۱۰ درصد کاهش دارد. در سال چهارم هم تولید نفت به صفر می رسد. از طرفی به گفته دیوید هیوز از اندیشکده پست کربن (PCI)، میادین نفت شیل

۱- هزینه بالای ایجاد تاسیسات: در سال ۲۰۱۴ تنها برای ساخت تاسیسات استخراج نفت شیل

سید مهدی طالبی روزنامه نگار

دولت آمریکا مدعی است که به استقلال انرژی دست پیدا کرده و دیگر نیازی به نفت غرب آسیا که دهه ها بر سر تصاحب آن بین قدرت ها نزاع بود، ندارد. دونالد ترامپ رئیس جمهور آمریکا حتی چند ماه قبل به کشورهای چین، ژاپن، کره جنوبی و هند اعلام کرد که آنها به دلیل اینکه عمده مصرف کننده نفت غرب آسیا هستند، خودشان باید امنیت انرژی را تامین کنند. با این حال اما آمار مصرف روزانه نفت آمریکا و واردات این کشور نشان می دهد که واشنگتن نیز به نفت منطقه احتیاج دارد و هر اقدامی که سطح تنش را به جنگ نزدیک کند، تبعات جبران ناپذیری برای آمریکا و اقتصاد جهانی در پی خواهد داشت. پشتوانه آمریکا در موضوع انرژی، نفت شیل است؛ نفتی که هزینه های تولید و دردهای خاص خود را دارد با این حال اما در باره آینده این نفت و تداومش ابهامات جدی وجود دارد. بر همین اساس نیز آمریکا علاوه بر نفت شیل، تمرکز ویژه ای بر نفت منطقه غرب آسیا و امنیت انرژی در این منطقه دارد. آنها برای بهانه حضورشان به سطحی از تنش نیاز دارند، اما این تنش باید مدیریت شده باشد و به یک جنگ بی سرانجام به ویژه با ایران منتهی نشود. در این گزارش به بررسی این موضوع پرداخته شده است.

۹- چرا نفت شیل آینده ندارد؟

آمریکا به طور تقریبی روزانه به بیش از ۱۸ میلیون بشکه نفت نیاز دارد. بخشی از این نیاز (۱۲ میلیون بشکه) تولید داخلی است (۹ میلیون نفت شیل و سه میلیون نفت متعارف) و حدود ۶ میلیون بشکه نیز از سایر کشورها همچون ونزویلا، کانادا و کشورهای خاورمیانه تامین می شود. برخی پیش بینی ها نشان می دهد آمریکا در سال ۲۰۲۳ به توانایی تولید ۱۷ میلیون بشکه نفت شیل خواهد رسید و از این طریق می تواند بسیاری از انرژی مورد نیاز خود را از داخل تامین کند. بر پایه همین پیش بینی ها، دونالد ترامپ، رئیس جمهور آمریکا ادعا کرده کشورش دیگر نیازی به نفت خاورمیانه ندارد. کسانی که مشتری نفت این منطقه هستند (چین، کره جنوبی، ژاپن و هند) باید امنیت انرژی در این منطقه را تامین کنند. سوال اساسی در این میان، صحبت ادعای آمریکا درباره نفت خاورمیانه است. اگر آمریکا به نفت منطقه احتیاج ندارد، پس به چه دلیل همچنان در منطقه حضور دارد و علی رغم وعده هایی برای بازگرداندن سربازانش، تنها آنها را از کشوری به کشور دیگر منتقل می کند. پاسخ به این سوال، در ادعای «استقلال انرژی» ترامپ نهفته است.

۹- چالش های تولید نفت شیل

تمرکز ترامپ بر فناوری تولید نفت «شیل» استوار است. برخلاف نفت متعارف، تولید نفت شیل که از معادن «سنگ های نفتی» به دست می آید، با دشواری های خاصی همراه است. نخست، نفت شیل نیاز به هزینه بسیار زیادی برای ایجاد تاسیسات فرآوری دارد. دوم آنکه شیل برای تبدیل سنگ نفتی به نفت به انرژی نیاز دارد. تولید هر بشکه نفت به این شکل بین ۲۰ تا ۴۰ دلار هزینه دارد. همچنین صرف این انرژی باعث افزایش آلودگی نیز می شود. سوم آنکه نیاز تاسیسات نفت شیل به آب، مشکلات محیط زیستی گسترده ای را در پی دارد.

۱- هزینه بالای ایجاد تاسیسات:

در سال ۲۰۱۴ تنها برای ساخت تاسیسات استخراج نفت شیل

۹- آمریکا بی نیاز از نفت غرب آسیاست؟

بر اساس آمار اداره اطلاعات انرژی ایالات متحده (EIA) میزان نفت عبوری از تنگه هرمز در سال ۲۰۱۸، روزانه ۲۱ میلیون بشکه بوده است. این میزان نفت تقریباً ۲۰ درصد از نفت تولیدی جهان است. همچنین یک چهارم تجارت گاز مایع طبیعی (LNG) جهان نیز از این منطقه صادر می شود. اداره اطلاعات انرژی ایالات متحده در ادامه گزارش خود هشدار می دهد: «در صورت بسته شدن تنگه هرمز بر اثر جنگ، تنها عربستان سعودی و امارات می توانند نفت خود را با خطوط لوله ای به دریای سرخ برسانند و دیگران چنین امکانی ندارند. البته ظرفیت کل خط لوله موجود برای انتقال نفت خام در این دو کشور رقمی معادل ۶/۵ میلیون بشکه در روز برآورد شده است.» ارزیابی های این گزارش مبتنی بر تهدیدات ایران درباره بستن تنگه هرمز صورت گرفته است ولی با این حال این برآورد درباره انتقال نفت از طریق خط لوله در صورت بسته شدن تنگه هرمز بر اثر جنگ، کمی دور از ذهن است چراکه ایران در صورت بروز هر جنگی، پس از بستن تنگه هرمز، با قدرت موشکی، زمینی و پهپادی خود، اجازه سالم ماندن میادین نفتی شامل شاه چاه ها، تاسیسات پالایشی و تلبینه خانه هایباری ارسال نفت به دریای سرخ را نخواهد داد و عملاً صدور نفت را از مبدأ غرب آسیا متوقف خواهد کرد. البته در صورت بسته شدن تنگه هرمز، این تنها جریان صادرات نفت نیست که متوقف می شود، بلکه کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس در حوزه انرژی و کالا نیز به مشکل خواهد خورد. ارزیابی ها نشان می دهد در صورت هر جنگی در خاورمیانه که بتواند روند صادرات نفت را مختل کند، قیمت نفت به بیش از ۲۰۰ دلار در هر بشکه افزایش خواهد یافت. آمریکا در حال حاضر مدعی است که به نفت خاورمیانه احتیاجی ندارد. این کشور درحالی سعی دارد خود را بی نیاز از امنیت در خاورمیانه بداند که واقعیت ها نشانگر چیز دیگری هستند. آمارهای ایالات متحده درباره «استقلال انرژی»، تنها به مواردی همچون تولید نفت و

میزان مصرف آن محدود است، اما آمریکا حتی در صورت رسیدن به استقلال انرژی بازی نمی تواند خود را مستقل از نفت خاورمیانه بداند. قیمت نفت جهانی است و در صورت هرگونه بحران در بازار نفت، قیمت این ماده در تمام جهان افزایش خواهد یافت. بحث دیگر آن است که مگر آمریکا تمام نیازهای خود به کالا را با نفت وارداتی اش تامین می کند؟ نباید از یاد ببریم که آمریکا سالانه صدها میلیارد دلار از دیگر کشورها واردات دارد. کالاهای ارزانی که آمریکا از چین وارد می کند، به دلیل قیمت پایین نفت در بازارهای جهانی است. اگر قیمت جهانی نفت افزایش پیدا کند، سطح قیمت ها در چین نیز بالا رفته و قیمت محصول نهایی نیز بالا خواهد رفت. با افزایش قیمت محصول، آمریکا نیز مجبور به پرداخت پول بیشتری به چین برای واردات کالا است. اداره انرژی ایالات متحده می نویسد که ۷۶ درصد از نفت خام و میعاناتی که در سال ۲۰۱۸ از تنگه هرمز گذشته، سر از بازارهای آسیایی درآوردند؛ کشورهای آسیایی مانند چین، هندوستان، ژاپن، کره جنوبی و سنگاپور، ۶۵ درصد جریان نفت خام و میعاناتی که در سال ۲۰۱۸ از طریق تنگه هرمز گذر کرده را دریافت کرده اند. تولیدات این کشورها، عمدتاً مرتبط به آسیاست. در حال حاضر محصولاتی که آمریکا از کشورهای آسیایی وارد می کند نسبت به نفتی که ایالات متحده خودش در گذشته مستقیماً وارد می کرد، سهم بیشتری در اقتصاد این کشور دارند. با این حساب باید گفت هرگونه افزایش قیمت نفت علاوه بر افزایش قیمت محصول در آمریکا، قیمت بنزین را نیز در آمریکا افزایش خواهد داد. با وجود تولید نفت در آمریکا، این محصول هنوز یکی از ابزارهای اصلی برای ضربه زدن به اقتصاد آمریکا به شمار می رود. به جز ضررهایی کشوری مانند آمریکا از گران شدن قیمت نفت، متحدان این کشور در غرب آسیا به دلیل بسته بودن تنگه هرمز، با کاهش و مسدود شدن منابع درآمد رو به رو خواهند شد و همین مساله در نهایت نیز باعث کاهش واردات از غرب و ضرر آمریکا خواهد شد.

۹- آمریکا چه خواهد کرد؟

یکی از وعده های انتخاباتی دونالد ترامپ، بازگرداندن سربازان آمریکایی به خانه بوده است. او در سه سال گذشته بارها از تصمیم خود برای کاستن نیروهای آمریکایی از سوریه و افغانستان سخن گفته و با اشاره به فاصله هفت هزار مایلی از غرب آسیا و هزینه های هشت تریلیون دلاری دخالت نظامی در این منطقه گلایه کرده است. این انتقادهای ترامپ تحلیلگران بین المللی را به این جمع بندی رسانده بود که اساساً غرب آسیا در استراتژی امنیت ملی آمریکا فاقد جایگاه است. ترامپ حضور در پاسیفیک در جنوب شرقی آسیا و مهار چین را مساله ای مهم تر از خاورمیانه می دانست ولی با این حال در عمل در تعداد نیروهایش در غرب آسیا تغییری ایجاد نکرد و به جای آن تنها بخشی از نیروهایش را از کشوری به کشور دیگر منتقل کرد. اما چرا او که مخالف جدی حضور در غرب آسیا بود، در این منطقه ماندگار شد؟ در سه سال گذشته دونالد ترامپ به دنبال احاله مسئولیت تامین امنیت به متحدانش بود. او بارها تلاش کرد کشورهای عربی و رژیم صهیونیستی را در یک ائتلاف سیاسی، اقتصادی و امنیتی جمع کند و آنها را در برابر ایران به عنوان دشمن مشترک، علم کند. او در سفر به حاشیه جنوبی خلیج فارس، بحث ناتوی عربی را مطرح کرد تا کشورهای عربی با هزینه خودشان سیاست های آمریکا را در منطقه علیه ایران دنبال کنند. چندین و چند نشست و جلسه در این باره در منطقه آمریکا برگزار شد اما شکاف های موجود بین کشورهای عربی مانع از تشکیل ناتوی عربی علیه ایران شد. هرچند دونالد ترامپ علاقه به خروج از منطقه داشت اما مساله تامین امنیت انرژی و تاثیر هرگونه افزایش قسمت بر اقتصاد آمریکا، مانع از این می شد که بدون ایجاد یک ساختار مستحکم، واشنگتن این منطقه را رها کند.

اگر آن گونه که ترامپ مدعی است، واشنگتن به نفت خاورمیانه احتیاجی نداشت، این بی نیازی باید در راهبرد سیاست خارجی این کشور متبلور می شد. رئیس جمهور آمریکا در دو سال گذشته جنگ بی سابقه تجاری را علیه چین آغاز کرده و در اسناد امنیت ملی خود نیز پکن را یکی از دشمنان آمریکا خوانده است. در چنین شرایطی، آمریکا می توانست به راحتی با استفاده از قدرت نظامی خود در خلیج فارس، تامین انرژی چین را با مشکل مواجه و از مسیر راحت تری پکن را ناچار به پذیرش مطالباتش کند؛ اما هر ماجراجویی در خلیج فارس، تبعات جبران ناپذیری برای آمریکا به بار خواهد آورد و بر همین اساس واشنگتن از این ابزار صرف نظر کرده است. پس در شرایطی که آمریکا نمی تواند سیاست های خود را از طریق متحدانش در منطقه دنبال کرده و از سوی دیگر نمی تواند روند صادرات انرژی را مختل کند، چه سیاستی

«شکست هیدرولیکی» در برداشت از معادن آن، به ۲۵ لیتر آب نیاز دارد. آمریکا در حال حاضر با کمبود شدید آب به خصوص در نواحی غربی خاورمیانه رو است. آتش سوزی های گسترده و فصلی در کالیفرنیا به دلیل کم آبی در این منطقه به وقوع می پیوندد. با افزایش تولید نفت شیل، مصرف آب نیز افزایش خواهد یافت و به تبع آن مشکلات کم آبی و آتش سوزی های فصلی بیشتر خواهد شد. آتش سوزی های کنونی آمریکا، سالانه ده ها میلیارد دلار خسارت به بار می آورد و در صورت عمیق شدن بحران کم آبی میزان آتش سوزی ها و خسارات آنها نیز بیشتر خواهد شد. در صورتی که آمریکا به دنبال شیرین سازی آب دریا نیز باشد، بار دیگر هزینه های تولید نفت شیل بالاتر خواهد رفت.

۹- چرا آمریکا به سمت نفت شیل رفت؟

با وجود این محدودیت ها و هزینه های بالا، چرا آمریکا به سمت تولید نفت شیل رفت؟ یکی از اصلی ترین نگرانی های آمریکا، قطع طولانی مدت صادرات نفت از خلیج فارس است. این منطقه در چهار دهه گذشته همواره با تهدیدهای مختلف و احتمال بروز جنگ همراه بوده و چندین جنگ را نیز تجربه کرده است. آمریکا برای عدم تاثیرپذیری از قطع صادرات نفت، اقدام به تقویت ذخایر استراتژیک نفت خود کرد. این ذخایر با ظرفیت فعلی ۶۰۰ میلیون بشکه نفت نهایتاً در شرایط اضطراری بین یک تا سه ماه نیازهای آمریکا را رفع می کند و در طولانی مدت، این کشور را با بحران رو به رو خواهد کرد. بر همین مبنا واشنگتن از سر اجبار به سمت ایجاد تاسیسات تولید نفت شیل رفت تا بتواند بهتر با تلاطمات احتمالی آتی روبه رو شود. آمریکا تصمیم گرفته از الان سالانه ده ها میلیارد دلار ضرر کند تا اینکه بخواهد در جنگ احتمالی آینده در خاورمیانه مجبور به تحمل ضرر ماهانه صدها میلیارد دلار باشد. در نظر شاید این آمارها و پیش بینی ها چشم انداز خوبی را نشان بدهند، اما در هر وضعیتی باید به ماهیت آمارها نیز توجه کرد. ماهیت نفت شیل بسیار متفاوت تر از نفت متعارف است و نمی توان فرض کرد انقلاب نفت شیل در آمریکا نیز تنها یک موهبت بوده است. آمریکا زمانی مجبور به افزایش میزان تولید نفت شیل شد که قیمت نفت به بیش از ۱۰۰ و حتی ۱۴۰ دلار رسید. این قیمت بالای نفت، در کنار بحران مالی سال ۲۰۰۸، اقتصاد غرب را به ورطه سقوط کشاند. در آن زمان اگر قیمت بالای نفت وجود نداشت، اقتصادهای غربی توانایی بهتری برای روبه رو شدن با این بحران داشتند. این عوامل باعث شد آمریکا ناچاراً به سمت بهره برداری از نفت شیل برود تا حداقل خیال خود را از جانب خودکفایی نفت راحت کند. در مجموع می توان چنین گفت که اقدام آمریکا، تنها راه گزیری برای بحران های احتمالی بوده و با وجود ادعای بی نیازی به نفت خاورمیانه، این کشور تنها از عراق روزانه بیش از ۵۰۰ هزار بشکه نفت خریداری می کند.

۹- دولت روسیه استعفا کرد

«دیمیتری مدودف» نخست وزیر روسیه اعلام کرد تمام اعضای کابینه دولت این کشور در اقدامی هماهنگ از سمت های خود استعفا کردند. به نوشته پایگاه اینترنتی شبکه «راشائودی»، مدودف و دولت او استعفا خود را تنها ساعاتی بعد از سخنرانی «ولادیمیر پوتین» رئیس جمهور روسیه در پارلمان اعلام کردند. پوتین ضمن موافقت با این استعفا از وزرا درخواست کرد تا زمان تشکیل دولتی جدید، رسیدگی امور دولتی را ادامه دهند. گفته می شود مدودف پس از استعفا قرار است به عنوان معاون دبیر شورای امنیت روسیه به فعالیت خود ادامه دهد. مدودف درباره استعفا خود گفت: «در این زمینه، روشن است که باید به عنوان دولت، عملی شدن تصمیمات رئیس جمهور را میسر کنیم.» پوتین «میخائیل میوشوستین» رئیس اداره فدرال مالیات این کشور را به عنوان نامزد مورد نظر خود برای تصدی سمت نخست وزیر روسیه معرفی کرد.

مادورو: آمریکا قدرت مردم را درک نکرده است

رئیس جمهوری ونزویلا ضمن اشاره به ناکامی طرح های آمریکا علیه کشورش تصریح کرد: «واشنگتن قدرت مردم ونزویلا را درک نکرده است.» به گزارش تارنمای شبکه تله سور، نیکلاس مادورو، روز سه شنبه در سخنرانی سالیانه خود ضمن تشریح وضعیت اقتصادی و سیاسی ونزویلا در سال ۲۰۱۹ میلادی برای مردم این کشور عنوان کرد که آمریکا در تلاشش برای از بین بردن عزم انقلابی ونزویلا شکست خورده است. وی ضمن اشاره به تلاش های واشنگتن برای تشدید محاصره اقتصادی ونزویلا و افزایش فشارها افزود: «طرح برنامه ریزی شده نهایی آمریکا علیه ونزویلا ناکام ماند...» مادورو گفت: «آنها (آمریکایی ها) تلاش کرده اند ما را از لحاظ اقتصادی تسلیم کنند. ما مردم به خاطر مقاومت شان در برابر بحران اقتصادی در کشور قدردانی می کنیم. آمریکایی ها در محاسبات خود یک عامل را در نظر نگرفتند و آن «قدرت مردم» بود.»

روسیه: برای فروش اس-۴۰۰ به عراق ترسی نداریم

به دنبال تهدیدهای آمریکا علیه عراق درخصوص خرید اس-۴۰۰ روسیه اعلام کرد برای ارسال سامانه های اس-۴۰۰ به عراق ترسی ندارد. به گزارش ایسنا، به نقل از سایت المیادین، کاخ کرملین اعلام کرد روسیه برای وارد کردن سامانه های دفاع هوایی اس-۴۰۰ به عراق از تحریم ها هراسی ندارد. پیش از این یکی از مقام های ارشد وزارت خارجه آمریکا گفت چنانچه عراق سامانه های دفاع هوایی اس-۴۰۰ از روسیه خریداری کند با تحریم های آمریکا مواجه می شود. روسیه در حال حاضر سامانه اس-۴۰۰ را به ترکیه صادر می کند و قصد دارد این سامانه را در اختیار عراق نیز قرار دهد. این درحالی است که آمریکا بارها تهدید کرده در صورت فروش این سامانه توسط مسکو، هر سه کشور روسیه، ترکیه و عراق را تحریم می کند. آمریکا در هفته های اخیر تحت فشار زیادی برای خروج نیروهای نظامی اش از عراق قرار دارد.

تلاش کره جنوبی برای همکاری با کره شمالی

وزیر امور خارجه کره جنوبی پس از دیدار با هم تاییان ژاپنی و آمریکایی اش در کالیفرنیا اظهار کرد: «همکاری میان دو کره لزوماً نیازمند منظر ماندن برای حصول پیشرفت در مذاکرات خلع سلاح هسته ای میان آمریکا و کره شمالی نیست.» به گزارش ایسنا، کانگ کیونگ و، وزیر امور خارجه کره جنوبی به خبرنگاران گفت: «موضع اساسی ما این است که مذاکرات کره شمالی و آمریکا و مذاکرات میان دو کره مکمل یکدیگر هستند.» به گزارش خبرگزاری رویترز، کانگ گفت با توقف مذاکرات آمریکا و کره شمالی، احیای مشارکت کره شمالی در مذاکرات میان دو کره ضروری است. این نشست پس از آن صورت گرفت که مون جانه این، رئیس جمهور کره جنوبی اظهار کرد همکاری دو کره می تواند به هموار شدن راه برای برداشته شدن تحریم ها علیه کره شمالی کمک کند. مشخص نیست کره شمالی از همکاری با کره جنوبی استقبال می کند یا خیر.